

НОВИ САД - На данашњи дан 1692. године изасланик цара Леополда I Хабзбуршког кнеза Крој поставио је камен темељац садашње Петроварадинске тврђаве, на рушевинама средњовековног утврђења на узвисини 40 метара изнад Дунава. Нова тврђава састојала се од Горњег и Доњег града, имала је високе бедеме и била окружена шанчевима с водом. Из насеља Петроварадински Шанац на супротној страни Дунава израшће временом Нови Сад.

Данас је петак, 18. октобар, 291. дан 2019. До краја године има 74 дана.

1685 - Француски краљ Луј XIV издао је Едикт из Фонтенблоа, којим је поништен Нантски едикт (из 1598), чиме су хугеноти (протестанти калвинисти) су лишени верских и грађанских слобода које им је 1598. гарантовао краљ Анри IV.

1697 - Рођен је италијански сликар Ђовани Антонио Канал, познат као Каналето, један од најбољих пејзажиста 18. века, мајстор дочаравања атмосфере и ведро прозачног колорита. Највише је сликао Венецију, њене канале и палате.

1756 - Умро је Висарион Павловић, епископ бачки. Родом је био из Сент-Андреје. Оснивач је Латинско-словенске школе у Новом Саду 1731. која је имала ранг ниже реалне гимназије, као и прве градске болнице 1741. Школа је знатно допринела формирању нараштаја српске грађанске интелигенције у Војводини. У њој је извесно време предавао и Јован Рајић (1763-1767). Књиге су углавном прибављане из Русије.

Саградио је 1741. владичански двор у Новом Саду, који је разорен приликом страховитог бомбардовања Новог Сада 1849. Данашњи владичански двор бачких епископа саграђен је 1901. по пројекту Владимира Николића, на месту старог, у Змај Јовиној улици. Павловић је важио за енергичног, па и преког човека, али је био и веома предузимљив. На месту бачког епископа наследио га је Мојсије Путник.

1797 - У месташцу Кампоформио склопиле су мир Аустрија и Француска, којим је укинута Млетачка република. Француска је преузела млетачке поседе у Албанији и острва у Јонском мору као и аустријску Низоземску (Белгија), а Аустрија Венецију, Истру, Кварнер, Далмацију и Боку Которску. Све ове територије ће Француска преузети од Аустрије 1809. Бечким миром.

1856 - Рођен је српски геолог и политичар Јован Жујовић, геолог светског гласа, утемељивач геолошке науке у Србији, председник Српске краљевске академије, професор Београдског универзитета, члан низа научних друштава. Основао је Српско геолошко друштво и Минералошко-геолошки завод и покренуо часопис "Геолошки анали Балканског полуострва". Аутор је бројних радова из области геологије и прве геолошке карте Србије и Југославије. Био је министар просвете и спољних послова Краљевине Србије и један је од оснивача Републиканске демократске странке. У политику је ушао под утицајем Живојина Жујовића и Светозара Марковића. Дела: "Геологија Србије I и II", "Топографска и петрографска геологија", "Општа геологија".

1860 - Британске трупе спалиле су до темеља Јуанмингјуан, летњу царску палату у Пекингу.

1865 - Умро је енглески државник Хенри Џон Темпл, познат као лорд Палмерстон, два пута премијер између 1855. и 1865. Организовао је "Опијумски рат" против Кине и Кримски рат против Русије и био је иницијатор гушења антиколонијалних устанака у Индији и Кини.

1867 - Церемонијом у Ситки, тада Новоархангелск, Аљаска, САД су од Русије формално преузеле суверенитет над Аљаском, коју су 30. марта 1867. купиле од Русије за само 7,2 милиона долара. Аљаска је 1959. постала 49. савезна држава САД.

1893 - Умро је француски композитор Шарл Гуно, с Камијем Сен Сансом главни представник класицизма у француској музици 19. века. Операма "Ромео и Јулија" и "Фауст" супротставио се италијанском оперском стилу. Популарна је његова обрада првог клавирског прелудијума Јохана Себастијана Баха (Аве Мариа).

1907 - Закључена је Друга међународна мировна конференција у Хагу, на којој су кодификована бројна правила међународног права, посебно ратног. У раду скупа учествовале су 44 државе, укључујући Краљевину Србију.

1910 - Рођен је српски композитор, диригент и музиколог Војислав Вучковић, који је у Прагу завршио Конзерваторијум и Мајсторску школу, где је и докторирао. Био је професор Музичке школе "Станковић" у Београду, диригент Београдске филхармоније и сарадник више часописа. Између два светска рата учествовао је у радничком покрету, организовао студентске и радничке хорова, бавио се музичком критиком. Ухапшен је 1942. у окупираном Београду и стрељан. Дела: симфонијске поеме "Озарени пут", "Буревесник", "Херојски ораторијум", балет "Човек који је украо сунце".

1919 - Рођен је канадски државник Пјер Елиот Трудо, премијер од 1968. до 1979. и од 1980. до 1984.

1921 - Рођен је Џес Хелмс, амерички републикански сенатор и водећи конзервативни политичар. Познат по надимку "сенатор Не", Хелмс је, између осталог, упамћен по противљењу слању америчких трупа у Босну, блокирању ратификације међународних споразума, међу којима и Свеобухватног споразума о забрани нуклеарног тестирања, као и протокола из Кјота о глобалном загревању. Радио је и као уредник у новинама и телевизијски коментатор, а у Сенат је први пут ушао 1972.

1922 - Основана је Британска радио компанија (ББЦ).

1925 - Рођена је грчка глумица Мелина Меркури, веома ангажована шездесетих година 20. века у борби против војне управе, потом министар културе у влади грчких социјалиста. Филмови: "Стела", "Онај који мора да умре", "Циганин и џентлмен", "Никад недељом", "Федра", "Победници", "Једном није довољно", "Маја и Брендa", "Лизистрата", "Слатка птица младости", аутобиографија "Ја сам рођена Гркиња".

1931 - Умро је амерички проналазач Томас Алва Едисон, који је задужио свет бројним проналасцима, попут сијалице с угљеним влакном, фонографа (грамофон), микрофона, фонометра. Усавршио је и телеграф и акумулатор, знатно побољшао динамо-машину, пронашао кинетоскоп и први применио целулоидну филмску траку од 35 милиметара. Саградио је први филмски атеље у свету. Регистровао је више од хиљаду проналазака, а савременици су га сматрали "првим добротвором човечанства".

1931 - Рођен је Светозар Стојановић, српски филозоф и политички теоретичар. Рођен је у Крагујевцу, школовао се и докторирао у Београду 1962. Припадао је групи наставника који су уклоњени са београдског Филозофског факултета 1974. Дела: "Савремена мета-етика", "Између идеала и стварности", "Историја и партијска свест", "На српском делу Титаника".

1967 - Совјетски васионски брод "Венера 4" ушао је у атмосферу Венере и емитовао податке на Земљу док није изгубио контакт 27 километара изнад површине Венере.

1982 - Умро је француски државник Пјер Мандес Франс, вођа левог крила Радикал-социјалистичке партије, који је поставши председник владе 1954. окончао француску војну интервенцију у Индокини. Власт је изгубио 1955. због привредних проблема и побуне у Алжиру. У Другом светском рату борио се у Покрету отпора до 1942. после чега се пребацио у Лондон и учествовао у ваздухопловним акцијама савезника у саставу бомбардерске групе "Лорен".

1989 - Генерални секретар Јединствене социјалистичке партије Немачке Ерих Хонекер је одмах после посете Берлину совјетског лидера Михаила Горбачова поднео оставку из "здравствених разлога", а за новог шефа партије изабран је Егон Кренц.

1991 - Телевизија Београд почела је да емитује програм преко сателита.

1998 - Најмање 700 особа погинуло је приликом експлозије нафтовода на југу Нигерије.

1998 - У пожару на највећем нафтоводу у Колумбији, изазваном бомбашким нападом левичарских герилаца, погинуле су 62 особе.

1998 - Тајвански изасланик Ку Чен Фу је, на крају шестодневне посете Кини, разговарао с кинеским председником Ђангом Цемином, што је био први сусрет на највишем нивоу две стране од 1949.

2000 - Сенат САД одобрио је продају хране и лекова Куби, што је била крупна промена у политици строгог ембарга који је против те карипске земље Вашингтон навео четири деценије раније.

2002 - У центру Москве атентатори су убили губернатора руске далекоисточне Магаданске области Валентина Цветкова.

2005 - Умро је идеолог перестројке Александар Јаковљев, првак групе пролиберално опредељених совјетских комуниста, који је формулисао идеју реформе Совјетског Савеза, познату као перестројка.

2006 - Преминуо је академик Звонко Марић, истакнути научник у области теоријске физике. Рођен у Бујановцу, студирао је физику у Београду и Загребу (код Ивана Супека) и у школи за теоријску физику Нила Бора у Копенхагену. Марић је годинама био најистакнутија личност теоријске физике у Србији. Од 1960. до 1970. руководио је Лабораторијом за теоријску физику у Институту у Винчи. Истовремено је почео да развија сарадњу са француским Институтом за нуклеарне науке у Орсеју и Институтом Анри Поенкаре у Паризу. Пет година по оснивању Института за физику, 1970. године, Марић постаје руководилац новоосноване лабораторије за Теоријску физику. Од 2000. био је председник односно члан управног одбора Института.

2007 - Најмање 133 особе погинуле су док је више од 450 повређено, у Карачију, у нападу на конвој у којем се налазила бивша пакистанска премијерка Беназир Буто, која се вратила у земљу после осмогодишњег егзила. Мета напада био је камион-платформа, на којем се Буто возила од аеродрома, поздрављајући стотине хиљада својих присталица на улицама најмногљуднијег пакистанског града.

2013 - Власти Етиопије представиле су прву фазу програма свемирског истраживања, отворивши и највећу источноафричку опсерваторију. Програм предводи познати етиопско амерички физичар Соломон Билеј а финансира етиопско-саудијски тајкун Мохамед Аламуди. Осим Етиопије у Африци свемирски програм има и Јужна Африка.

(Танјуг)